

Het Loonwijzer-project bestaat uit een website www.loonwijzer.nl met een salarischeck voor de lonen van ruim 160 beroepen toegespitst op de situatie van de bezoeker, beschrijvingen van beroepen, een doorlopende enquête en nog veel andere informatie. De auteurs zijn betrokken bij de analyse van de enquête. In de Loonwijzer-enquête zijn jongeren en vrouwen wat oververtegenwoordigd, maar de gegevens zijn gewogen zodat ze een betere afspiegeling vormen van de Nederlandse beroepsbevolking.

ONDERKANT ARBEIDSMARKT WERKT LANG

Doorgaans worden lange werkweken geassocieerd met managers of andere hoger opgeleiden, die tot laat in de avond doorwerken en voor die inspanning een aantrekkelijk salaris (vaak met bonussen en dergelijke) ontvangen. Toch blijkt uit internationaal vergelijkende Loonwijzer-cijfers dat dit maar een deel van het verhaal is.

We hebben gekeken wie een gangbare werkweek heeft van meer dan 48 uur – de bovengrens die is vastgelegd in de Arbeidstijdenrichtlijn van de Europese Unie. In vier van de zeven vergeleken EU-landen werkt meer dan 5% van de werknemers normaliter langer dan 48 uur. Verrassend genoeg gaan Spanje (7,5%) en Duitsland (7,4%) aan de kop, en niet Engeland (6,4%), waar de regering-Blair de opt-out op de Europese richtlijn heeft bedongen (waar Blairs opvolger Gordon Brown aan vasthoudt). Polen volgt met 5,9%. In België heeft 4,2% een werkweek van langer dan 48 uur en in ons land 3,9%. Finland scoort met 2,5% het laagst. In alle zeven landen kennen drie sectoren een relatief hoog aandeel van zeer lange werkweken: de horeca, het transport en de bouw. In de grafiek hebben we hun percentages vergeleken met het gemiddelde per land. Vooral de werkweken in de Duitse en Britse horeca (ruim 15% meer dan 48 uur), de Spaanse bouw (14%), de Spaanse horeca (13%), en het Britse, Nederlandse en Duitse transport (steeds ruim 12%) springen eruit.

Kea Tijdens is onderzoekscoördinator bij AIAS, Universiteit van Amsterdam. **Maarten van Klaveren** is senior onderzoeker/consultant bij STZ advies & onderzoek, Eindhoven

Deze cijfers geven al een indicatie dat het hier ook en misschien wel vooral om een probleem aan de onderkant van de arbeidsmarkt gaat. Die indicatie wordt nog scherper als we kijken hoe de lange werkweken zich verhouden tot de omvang van de groep werknemers met een laag loon. Zoals al eerder in deze column uiteengezet (maart 2007), gebruiken we als maatstaf hiervoor wie er per land minder dan tweederde van het mediane uurloon verdient. Dan blijkt dat in zes van de zeven landen de groep met een uurloon onder deze tweederde grens het grootst is onder degenen die gangbare werkweken draaien van meer dan 48 uur. Hun aandeel ligt overal hoger dan 20% van alle werknemers met zo'n werkweek, met de hoogste cijfers in Polen (33%), Nederland (32%) en Finland (29%). Alleen in Polen is het aandeel laagbetaalden nog iets hoger onder degenen met een werkweek van 40-48 uur (34%). Steeds is de uitkomst flink hoger dan het nationale gemiddelde aan laagbetaalden. Loonwijzer-cijfers over werkdruk geven een nader beeld van aard en omvang van de problemen die zijn verbonden aan zeer lange werkweken. De problemscores op de vijf centrale vragen naar ervaren werkdruk blij-

ken in alle zeven landen het hoogst voor de werknemers met een werkweek langer dan 48 uur. Dat geldt zowel voor de scores op de vragen 'Kom je lichamelijk uitgeput thuis (na het werk)?', 'Kom je geestelijk uitgeput thuis?' als voor de scores op de vragen naar het bestaan van strakke deadlines, het moeten aanhouden van een hoog werktempo en het vaak onder druk moeten werken. Bij een week langer dan 48 uur zijn de scores heel hoog. Dit betekent dat de werkdrukproblemen zowel spelen voor degenen in management- en vergelijkbare posities als voor de uitvoerende werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt die lange werkweken maken.

Noot

Meer gedetailleerde vergelijkingen voor negen landen en dertien sectoren op basis van Loonwijzer-cijfers zijn te vinden in het zojuist verschenen boek: Maarten van Klaveren en Kea Tijdens (eds) *Bargaining Issues in Europe: comparing countries and industries*. Brussel: ETUI-REHS / AIAS-UvA / WageIndicator.

Tabel Percentages werknemers met een werkweek van 48 uur of langer.

Bron: Ongewogen WageIndicator-bestand 2006-2007

